

Hjerte for menneskeheden

Strategi 2026 – 2030

- 1 Hjerte for menneskeheden
- 3 Caritas Danmark som en del af kirken og Caritas-netværket globalt
- 5 Strategiske prioriteter for Caritas' arbejde i Danmark og i verden
- 8 Tværgående tilgange
- 13 Caritas Danmarks værdigrundlag

Hjerte for menneskeheden
Caritas Danmarks strategi
for perioden 2026-2030

Den foreløbige oversættelse af
rundskrivelsen "Dilexit nos" er oversat
af Kirsten Dam

Trykoplæg: 500 stk.

Grafisk design: Rasmus Eckardt

Hjerte for menneskeheden

“ ... hvis kærligheden hersker i hjertet, virkeliggør personen sin identitet på en fuldkommen og strålende måde, for ethvert levende væsen er først og fremmest skabt til kærlighed, det er i sin dybeste grund skabt til at elske og blive elsket.

/ Pave Frans, Dilexit nos, 2024

“ Dette er kærlighedens time! Evangeliets hjerte er Guds kærlighed, der gør os til brødre og søstre. Sammen med min forgænger Leo XIII kan vi i dag spørge os selv: Hvis dette kriterium skulle være fremherskende i verden, ville så ikke enhver konflikt ophøre og freden vende tilbage?

/ Pave Leo XIV, 2025, med reference til Leo XIII, Rerum novarum, 1891

Vi ser i dag en menneskehed i bevægelse. Flere mennesker end nogensinde før er på flugt og migration er en stadig tiltagende tendens, som skyldes flere faktorer, herunder krige, klimaforandringer, fattigdom og menneskers ønske om via arbejde i fremmede lande at skabe et bedre liv.

Samtidig ser vi en verden, der er præget af vold, krige, polarisering og populisme. Tendenserne kommer til udtryk på forskellig vis i de regioner, hvor Caritas Danmark engagerer sig. Vi ser markante nedskæringer i nødhjælp og udviklingsbistand fra Vesten, og vi mærker hvordan den humanitære folkeret er under pres trods flere humanitære kriser. Vi ser opbrud i globale magtbalancer, mens polariserende narrativer forstærkes af den teknologiske udvikling, der kan bidrage til spredning af fjendebilleder og misinformation.

På Europas østlige grænser ser vi eskalerende spændinger, og krigen i Ukraine har nu varet i over tre år. Mellemøsten lider fortsat under krig og ødelæggelse. I Sahel går militærregeringer egne veje i bekæmpelsen af terrorister, mens store dele af befolkningerne er fordrevet. Konflikterne i Sydsudan og DR Congo har medført, at et stort antal mennesker er flygtet til et i forvejen presset Uganda. I Sydøstasien lider Myanmar under borgerkrig, og Bangladesh huser stadig godt en million rohingya-flygtninge, der ikke har udsigt til at vende hjem foreløbig. Det er tilmed et område der rammes særlig hårdt af klimaforandringer og naturkatastrofer. Det er alt sammen begivenheder, der udstiller, hvor afmægtigt verdenssamfundet er overfor katastrofer, og ikke mindst hvordan krige og humanitære kriser destabiliserer hele regioner og påvirker resten af verden. Det minder os om, hvor forbundne vi er som menneskehed.

Det er på den baggrund, at nærværende strategi udkommer. *Hjerte for menneskeheden* er Caritas Danmarks overordnede strategi for perioden 2026-2030. Strategien udkommer 20 år efter Benedikt XVI's *Deus caritas est* (Gud er

kærlighed, 2005) og bygger videre på den tidligere strategi *En menneskelig familie, ét fælles hjem*, der løb fra 2022 til 2025. Denne var inspireret af nyligt afdøde pave Frans' rundskrivelser *Laudato si'* (Lovet være du, 2015) og *Fratelli tutti* (2020), som blev til, mens corona-pandemien blotlagde, hvor tæt forbudne vi er. *Hjerte for menneskeheden* tager, som forgænger, sit udgangspunkt i respekten for det enkelte menneskes umistelige værdighed og omsorgen for den menneskelige familie og vores fælles hjem, Jorden. Derudover er den, inspireret af pave Frans' seneste rundskrivelse, *Dilexit nos* (Han elskede os, 2024), som han udsendte godt et halvt år før sin død, optaget af den eftertanke og næstekærlighed, der altid bør være til stede i tjenesten for næsten. Mennesket er langt mere end en bærer af intelligens og fornuft. Den menneskelige person legemliggør åndelige, følelsesmæssige, kreative og affektive dimensioner, som ofte er undervurderede, forsømte eller undertrykte i nutidens verden. Det er hjertet, der integrerer alle disse dimensioner.

Hjerte for menneskeheden er blevet til i en partipatorisk proces mellem bestyrelse, medarbejdere, frivillige, partnere og dem vi hjælper, og afspejler den strategiske retning i Caritas Internationalis og Caritas Europa.

Godkendt af Caritas Danmarks bestyrelse den 22. maj 2025,

Stine Rørbæk Møller
Forperson for Caritas Danmarks bestyrelse

Maria Krabbe Hammershøj
Generalsekretær Caritas Danmark

Caritas Danmark som en del af kirken og Caritas-netværket globalt

“ I svære tider er vi ikke ladt alene, og vi mærker Caritas Danmarks kærlighed og omsorg

/ Caritas Danmarks Partnerskabsevaluering, 2024

Caritas Danmark er en del af Caritas Internationalis, den katolske kirkes verdensomspændende sociale og humanitære netværk, hvis mission er bundet op på udøvelsen af næstekærlighed og stræben efter det fælles bedste. Caritas betyder kærlighed, og på tværs af netværket søger vi at bidrage til en verden baseret på kærlighed, fred og retfærdighed. Som en del af netværket reagerer vi på pludseligt opståede katastrofer, støtter verdens fattige, leverer sociale ydelser, taler imod årsagerne til fattigdom og vold samt fremmer integreret menneskelig udvikling. Dette arbejde tager udgangspunkt i en dyb omsorg for Jorden som en gave fra Gud, som vi er forpligtede til at passe godt på, så vi kan give den videre til kommende generationer.

Som verdens næststørste netværk af nødhjælp med over 162 medlemsorganisationer, der er til stede i næsten alle lande, er Caritas lokalt forankret i den katolske kirkes strukturer, der bidrager til at skabe stabilitet i lokalsamfund verden over. Den katolske kirke driver på verdensplan mere end 224.000 børnehaver og skoler for knap 62 mio. børn og unge samt mere end 5.000 hospitaler. Dertil kommer børnehjem, hjem for mennesker med handicap, rehabiliteringscentre og andre institutioner. Det betyder, at når en

krise rammer, er Caritas-netværket allerede til stede lokalt. Sammen med vores partnere, og ofte med hjælp fra frivillige, er vi derfor i stand til at mobilisere hjælp, så snart en krise opstår, og at nå ud til steder, der ellers er svært u fremkommelige for humanitære organisationer, samt at bidrage til lokalt forankret freds- og forsoningsarbejde.

Vi tror på, at den eneste vej til at skabe bæredygtige forandringer er ved at inddrage lokalsamfund og tage udgangspunkt i de eksisterende ressourcer. Tilsvarende er vores bagland i de katolske sogne i Danmark aktivt medvirkende til at skabe engagement og forandring lokalt. Caritas skal altid være tæt på de mennesker, vi tjener. Ligeledes mener vi, at det er vores forpligtelse, i Danmark og via vores partnere, at bidrage til et diversitetsbaseret civilsamfund, hvor vi som trobaseret organisation kan bidrage med en indsigt og forståelse for troen som et centralt element i mange samfund rundt om i verden. Vi søger gerne viden og indgår samarbejder og konsortier vidt og bredt i fællesskab med andre aktører også uden for Caritas-netværket, når det er relevant for at skabe de bedste resultater og sikre læring.

“ Caritas møder folk med et samlet tilbud, der hjælper dem på vej med støtte til ofte mere end ét problem

/ Caritas Danmark brugerfrivillig i Migranthuset, 2025

Strategiske prioriteter for Caritas' arbejde i Danmark og i verden

Caritas Danmarks værdigrundlag består af 8 principper, der med afsæt i evangeliet, katolsk sociallære og FN's verdenserklæring om menneskerettigheder, er vores grundlæggende pejlemærke mod en verden baseret på kærlighed, fred og retfærdighed. Den fulde version af værdigrundlaget findes på side 13.

Principper

Strategiske prioriteter

1. Integrerede programmer
2. Opfordring til en næstekærlig verden, præget af fred og retfærdighed
3. Styrkelse af Caritas-netværket

Tværgående tilgange

1. Rettighedsbaseret tilgang
2. Lokalt lederskab
3. Kvalitetssikring i programmerne
4. Ansvarlig og agil organisation

Med udgangspunkt i vores principper vil vi i denne strategiperiode fokusere vores arbejde indenfor tre overordnede strategiske prioriteter.

1. Integrerede programmer

Caritas Danmark vil fortsat målrette arbejdet med integrerede programmer for at sikre den nødvendige fleksibilitet til på bedst mulig vis at kunne bidrage til at styrke udsatte samfund, så de er bedre rustet til at forberede sig på og komme sig efter kriser. Desuden skal de have mulighed for at brødføde sig selv under bæredygtige levevilkår med lige muligheder for alle i fredelige omgivelser på måder, der beskytter og regenererer miljø og klima.

I det internationale arbejde med lokale partnere arbejder vi indenfor spændingsfeltet *Humanitarian-Development-Peace-Nexus (HDP nexus)*. Det vil sige, at alle programmer adresserer de tre områder nødhjælp, udvikling og fred i forskellige grader, som kan variere over tid i takt med at en katastrofe, krise eller et samfundsproblem udvikler sig, og behovene ændres. Vi arbejder med vores partnere på at mindske risici, redde liv og genopbygge samfund; vi arbejder langsigtet med at fremme bæredygtig integreret menneskelig udvikling med udgangspunkt i at de dårligst stillede i samfundet skal have mulighed for at blomstre og leve et liv i fred og værdighed;

vi arbejder fortsat for at sikre, at naturen respekteres og forvaltes ansvarligt og bæredygtigt. Derfor vil vi i denne strategiperiode arbejde med at styrke vores systemer for at indtænke klimaaspekter på tværs af programmerne. Desuden har vi som trobaseret organisation en særlig rolle at spille i forhold til at adressere fred og social sammenhængskraft i lokalsamfundene, og det perspektiv arbejder vi fortsat med at indtænke i programmerne.

Caritas Danmark arbejder målrettet på at styrke koordination, sammenhæng og komplementaritet med andre aktører på tværs af humanitære indsatser, udviklingssamarbejde og fredsskabelse. Det gør sig gældende indenfor alle sektorer, vi og vores lokale partnere arbejder med, da vi altid tager udgangspunkt i den enkeltes behov, som partnerne kender bedst, om det er indenfor sundhed, ernæring, landbrug, jobskabelse, uddannelse, beskyttelse eller fortalarskab. Hvordan det enkelte program bedst sammensættes for at adressere lokale behov nu og fremadrettet planlægges i tæt samarbejde mellem Caritas Danmark og vores partnere.

I vores arbejde i Danmark betyder vores fokus på integrerede programmer, at vi har et helhedsorienteret blik i alt, hvad vi laver. Med udgangspunkt i det enkelte menneske betyder det, at hvis en bruger henvender sig med én udfordring, bliver vedkommende mødt af en

“ Caritas tager dig seriøst og møder dig åbent. De giver dig ikke bare et råd, når du er der – de følger sagen til dørs

/ Caritas Danmark brugerfrivillig i Migranthuset, 2025

Caritas-medarbejder eller frivillig, der nysgerigt og omsorgsfuldt spørger ind til det hele menneske. På den baggrund kan vi tilbyde et bredt udvalg af aktiviteter, der bidrager til, at hvert menneske får mulighed for og frihed til at realisere sit fulde potentiale. Den integrerede tilgang gør sig også gældende på systemplan, hvor vi skubber på for koordinering på tværs af sektorer, organisationer og systemer for at sikre sammenhængende tilbud i samarbejde med andre aktører. Desuden vil vi fortsat arbejde på at vores tilbud skal være tilgængelige i hele Danmark, og at skabe synergi mellem alle projekterne indenfor vores tre overordnede programmer i Danmark: Fællesskab, rådgivning og sundhed. På den måde kan vi med professionelt og frivilligt engagement række ud til udsatte mennesker i Danmark med aktiviteter og ydelser, der bidrager til at den enkelte kan skabe et værdigt liv.

2. Opfordring til en næstekærlig verden, præget af fred og retfærdighed

Caritas Danmark stræber efter en verden, hvor de fattiges stemmer høres, hvor regeringer og institutioner er retfærdige og ansvarlige, så mennesker, selv i de fattigste samfund, er i stand til at påvirke de systemer og beslutninger, der vedrører dem. Derfor vil vi arbejde målrettet på at opfordre til en næstekærlig verden, præget af fred og retfærdighed, hvor det enkelte menneskes værdighed anses for fundamental. En verden, der er baseret på fællesskab og på ansvar for de fattige og for de udsatte, og hvor skaberværket betragtes som et fælles gode.

Sammen med vores partnere, de samfund vi tjener, Caritas-netværket, vores bagland og frivillige samt det bredere civilsamfund i Danmark vil vi oplyse, influere og engagere til forandring hos den enkelte og af politiske systemer.

Caritas Danmark vil fortsætte arbejdet med at sikre troværdighed og transparens, når vi på tværs af vores kommunikations- og fundraising-arbejde appellerer til fred og forsoning. Vi holder fast i håbet og står på, at vi alle har værdi og kan spille en rolle i at skabe en bedre, mere retfærdig og bæredygtig verden.

Caritas Danmark vil ligeledes influere magthavere til at drive strukturelle og systemiske forandringer på lokalt, nationalt og globalt niveau for en mere fredelig, retfærdig og næstekærlig verden. Vi vil særligt arbejde på at gøre magthavere opmærksomme på, og stille dem til ansvar for forhold der strider mod vores principper. I Danmark er en mærkesag for Caritas arbejds-migranternes rettigheder. Arbejdsmigration er en af de vigtigste årsager til vækst og udvikling af det danske samfund og med en stigende import af udenlandsk arbejdskraft i blandt andet industrien, på byggepladser og i servicefag arbejder vi for at det sociale ansvar følger med, herunder at sikre at de ansatte får den nødvendige støtte og tryk samt ordentlige løn- og arbejdsvilkår. På globalt plan vil vi fortsat være en stærk fortalere for lokalt lederskab ved at engagere os via relevante netværk, som bl.a. *Charter4Change* og Caritas-netværket, for at skubbe på for systemiske forandringer af udviklingsbistand og nødhjælp, så magt og beslutningskompetencen over tid i højere grad rykkes fra donorer og organisationer i det globale nord til berørte mennesker og organisationer i det globale syd.

Caritas Danmark vil engagere befolkninger, frivillige, bidragydere og partnere i Danmark således, at de selv er både talerør for verdens fattigste og modtagere af budskabet. Via forskellige kommunikationsindsatser vil vi også række ud til og gå i dialog med målgrupper der ikke er naturligt interesserede i vores arbejde og udviklingsbistanden generelt. Samtidig vil vi arbejde på at engagere en endnu større del af de katolske skoler og menigheder, som vi deler værdifællesskab med.

3. Styrkelse af Caritas-netværkets lokale forankring

Caritas Danmark vil særligt have fokus på at styrke Caritas-netværket i Danmark og i verden, for at øge partnerorganisationernes autonomi, ved at gennemføre mobilisering, koordinering, kommunikation, repræsentation og kapacitetsudvikling. Vi stræber efter at bidrage og indgå i et globalt netværk, ledet af stærke lokale organisationer med medarbejdere og frivillige, der tager beslutninger og finder løsninger så tæt på de berørte som muligt. På den måde får Caritas det bedste beredskab til at tjene de fattigste og arbejde for en fredelig og retfærdig verden fremadrettet. Det er i tråd med vores princip om subsidiaritet, da vi tror på at lokalt forankrede organisationer er bedst placerede til at skabe varige sociale og retfærdige forandringer, hvor de er.

I Caritas Danmarks internationale projekter og partnerskaber vil vi bygge videre på arbejdet med at fremme den professionelle kvalitet og

samarbejde mellem Caritas-organisationer. Det gør vi ved vedvarende at lytte til lokalsamfundenes og partnerorganisationernes ønsker og behov og bidrage, hvor vi kan, med relevant kapacitets- og organisationsudvikling, med udgangspunkt i kvalitetsstandarderne *Core Humanitarian Standards (CHS)* og de fælles *CI Management Standards (CIMS)*. Det er med til at øge partnernes uafhængighed, autonomi og omstillingsparathed i en kompleks verden, hvor lokale organisationer og samfund i samspil løser problemer. Vi vil i denne strategiperiode have et særligt fokus på at kunne støtte op om kapacitetsudvikling af partnerorganisationer indenfor fundraising, organisation og ledelse i de partnerskaber og kontekster, hvor det er relevant.

Caritas Danmark vil være et aktivt delta-gende og bidragende medlem af Caritas Internationalis, og vi vil bidrage til at udvikle Caritas-netværket i Europa og der, hvor vores partnere befinder sig, så Caritas-organisationer i verden arbejder i samme retning og hele tiden er i stand til at yde deres ypperste. Vi vil indenfor kommunikation og engagement målrette vores arbejde til både at kunne bruges i Danmark og internationalt igennem fælles kampagner i det globale Caritas-netværk for at bidrage til at netværket taler med én stemme til gavn for verdens fattigste.

Internt i Caritas Danmark vil vi fortsat have fokus på effektivitet, ansvarlighed og kvalitet i vores arbejde for at tjene verdens fattigste og bidrage til at styrke Caritas-netværket. Dette uddybes under vores tværgående tilgang 4. Ansvarlig og agil organisation.

Tværgående tilgange

I Caritas Danmark arbejder vi ud fra fire tilgange, der går på tværs af alt, hvad vi laver, også på tværs af vores strategiske prioriteter. Det er tilgange, som vi vil arbejde på, at alle medarbejdere, partnere og frivillige kender til som en forudsætning for, at vi kan lykkes med vores strategiske prioriteter og øge effekten af vores arbejde.

1. Rettighedsbaseret tilgang

Alt vores arbejde tager afsæt i et menneskerettighedsperspektiv og en *“Leave no one behind”* tilgang, da vi ser det som nødvendigt at arbejde på at løfte hele samfund, for at opnå retfærdig udvikling. Desuden arbejder vi altid ud fra de humane principper om uafhængighed, upartiskhed og neutralitet. Som en del af vores rettighedsbaserede tilgang arbejder vi ud fra sikker og værdig programmering. Det handler om vores pligt til at lytte til de mennesker, vi arbejder for og med, og sikre en meningsfuld deltagelse, ansvarlighed, ikke-diskrimination og gennemsigtighed i alle vores programmer, hvilket er med til at skabe værdi og forbedre programmerne.

I forhold til målgruppen for vores arbejde betyder den rettighedsbaserede tilgang, at målgruppen for vores arbejde generelt er mennesker, der befinder sig i en udsat situation, f.eks. at de

står midt i en krise, er flygtet fra deres hjem eller migreret for at skabe sig et værdigt og fredeligt liv. Typisk er kvinder, unge og børn de grupper i samfundet, der er mere udsatte når en krise rammer, og derfor har de et særligt fokus i vores programmer, ligesom vi arbejder med at have viden og systemer på plads til at opfange de sårbarheder og uligheder, der er forskellige fra et samfund til et andet, om det er relateret til køn, alder, etnicitet eller andet.

I Danmark er vores primære målgruppe arbejdsmigranter, da der mangler indsats overfor denne målgruppe. Vi oplever et hul i det sociale velfærdsnet, hvor arbejdsmigranter ikke har det samme sikkerhedsnet, som andre borgere. Migranter, der kommer til Danmark, med det formål at arbejde, er i udgangspunktet en gruppe ressourcestærke nye borgere. De problemer, de møder rammer dem hårdere end andre mennesker i Danmark, da de ikke har samme netværk eller økonomi til at tackle dem. Vi har også andre målgrupper i Danmark, som er udsatte på andre måder, og hvor vi kan hjælpe med adgang til aktiviteter og ydelser, som er med til at give et værdigt liv, herunder igen nem fællesskaber og meningsfulde aktiviteter, kompetent og gratis rådgivning på flere forskellige sprog og sundhedsydelser for dem, som ikke selv kan navigere i rammerne af de eksisterende sundhedstilbud.

“Vægten på lokalisering, både med hensyn til lederskab og beslutningstagning, har givet os mulighed for at tage ejerskab over vores programmer, hvilket har ført til mere konteksttilpassede og bæredygtige programmer

/ Caritas Danmarks Partnerskabsevaluering, 2024

2. Lokalt lederskab

Caritas Danmarks tværgående tilgang om lokalt lederskab er mere end bare en programmatisk tilgang til at sikre lokalforankrede programmer. Det handler også om at bidrage til stærke, diverse civilsamfund der, hvor vi arbejder. Desuden bidrager vores tværgående arbejde med lokalt lederskab også til at skabe stærke professionelle medlemsorganisationer i Caritas-netværket, som en del af vores strategiske prioritet 3. Styrkelse af Caritas-netværket.

For Caritas tager lokalt lederskab udgangspunkt i princippet om subsidiaritet, som vi har en forpligtelse til at indtænke i alle relationer og aktiviteter i vores arbejde. Det betyder også, at vi aktivt involverer udsatte målgrupper de steder vi arbejder, som unge og kvinder. Elementerne i vores arbejde med subsidiaritet og lokalt lederskab omhandler kapacitetsudvikling af lokale partnerorganisationer, aktiv deltagelse og bidrag til Caritas-netværket, strategisk og systematisk arbejde med at udvikle vores langvarige internationale partnerskaber, hvor vi sætter fælles mål for lokalt lederskab og holder årlige partnerskabsdialoger mellem Caritas Danmark og hver af vores partnere, for at finde frem til områder, vi kan forbedre eller arbejde mere målrettet på sammen. Vi arbejder desuden ud fra klare mål for overførsler til vores partnere og øremærker dele af partnerbudgetterne til kapacitetsudvikling. I vores arbejde i Danmark

kommer lokalt lederskab ligeledes til udtryk som en holistisk tilgang til brugerens situation og behov med udgangspunkt i den enkelte.

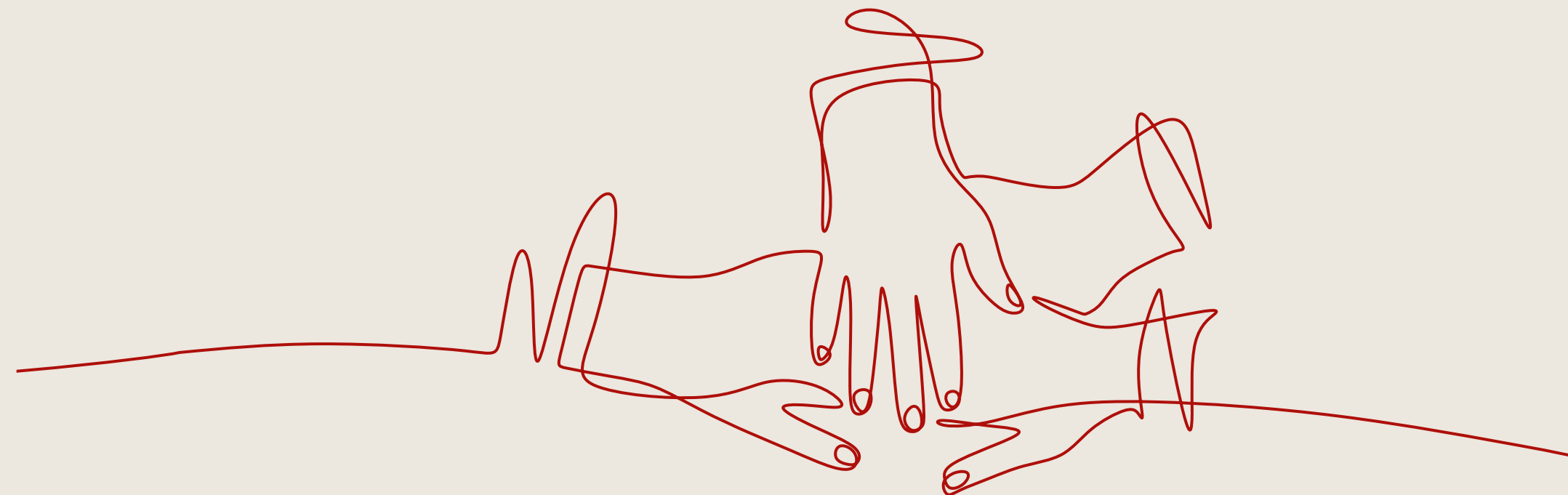
Til arbejdet med lokalt lederskab hører også et fortsat fokus på at sikre, at vi lytter til vores partnere, og de mennesker, vi arbejder med, så vi forstår deres virkelighed, og også når vi opfatter verden forskelligt. Dette er afgørende for vores fokus på at skubbe på for systemiske forandringer af udviklingsbistand og nødhjælp globalt, så magt og beslutningskompetencen flyttes tættere på de berørte mennesker. Til dette hører også et arbejde med at øge vores bevidsthed om vores egen rolle og ageren som en del af et etableret system for udviklingsbistand og nødhjælp globalt.

3. Kvalitetssikring i programmerne

Kvalitet i programmerne handler om at sikre og balancere værdighed og effektivitet, så udsatte samfund og mennesker får den bedst mulige hjælp samtidig med, at bidragyderes og donorerers midler bruges på den mest hensigtsmæssige måde. Det er vigtigt, at vi løbende sikrer, at vi skaber mest værdi for pengene, så vi kan hjælpe flest muligt på den bedste mulige måde. Heri ligger også en vigtig opgave i at sikre transparens i alt, hvad vi laver, og sikre, at vi er i stand

“ Caritas Danmark er en reflekterende organisation, der konstant stræber efter at forbedre kvaliteten og ansvarligheden over for sine partnere og lokalsamfund

/ 2025 Revisionsrapport, HQAI (Humanitarian Quality Assurance Initiative)

til at måle og dokumentere vores resultater, så vi kan viderebringe de gode historier om, hvordan vores arbejde gør en forskel.

For at sikre at vores programmer altid er relevante, og at vi tilpasser os de forskellige målgruppers udfordringer, har vi fokus på at lytte til vores partnere og sikre feedback fra vores brugere. Desuden vil vi fortsat have fokus på at have systemer på plads for at udvikle, monitorere, tilpasse og evaluere på vores programmer i tæt samarbejde med vores partnere, lokale samfund og de individer, vi arbejder med. Det giver os mulighed for at gribe nye ideer og innovative løsninger, også i samarbejde med andre aktører, der kan noget andet end os. Det kan være indenfor den private sektor, forskning eller andre ligesindede organisationer med det formål at sikre og dele læring og viden for øget kvalitet.

I Caritas Danmark har vi forpligtet os til at følge en række politikker og standarder for at sikre kvaliteten i vores arbejde og at have systemer og procedurer på plads for at fange eventuelle uregelmæssigheder. Det gælder f.eks. vores politikker og standarder vedrørende etik, korrupsion, beskyttelse af børn og udsatte voksne, CIMS samt CHS. Vi forpligter os til at leve op til CIMS på flere niveauer. Dels arbejder vi med vores partnere på at udvikle deres organisationer ud fra CIMS-principperne, som gælder for hele

Caritas-netværket. Og dels søger vi løbende at styrke vores egen organisation indenfor CIMS. Vi vil i denne strategiperiode arbejde systematisk på udrulningen af CIMS i vores nationale arbejde i Danmark. Vi ser præventive foranstaltninger som en naturlig del af arbejdet for en ansvarlig organisation, der sikrer, at vi har taget de nødvendige foranstaltninger for at beskytte dem, der gør brug af vores tilbud og som er en del af vores programmer. Vi har meget erfaring af trække på fra vores internationale programmer, som vi gør brug af, i takt med at vores arbejde i Danmark vokser. I vores internationale arbejde er vi CHS-certificerede. Her vil vi sikre, at vi fremadrettet lever op til en række nye krav i forhold til klima og miljø i vores programmer.

4. Ansvarlig og agil organisation

Vi vil fortsat arbejde for at sikre, at Caritas Danmark er en ansvarlig og agil organisation med dygtige og engagerede medarbejdere og relevante systemer, så vi fortsat arbejder ansvarligt, professionelt og omsorgsfuldt i tæt, ligeværdigt samarbejde med de mennesker, vi tjener.

Vi vil i denne strategiperiode have et særligt fokus på at arbejde målrettet med digitalisering

af vores procedurer og systemer. Det gælder særligt digitale løsninger inden for fundraising, økonomi og administration i de kommende år. Det er vigtigt, at vi gør brug af tilgængelige redskaber for at sikre kvalitet, effektivitet og dokumentation af vores arbejde.

For at sikre bæredygtig og stabil økonomi og være rustet til fremtiden vil Caritas Danmark fortsat arbejde på at sikre langsigtet og divers finansiering, hvor vi arbejder med flere forskellige donorer for at sikre uafhængighed af særlige interesser. Desuden vil vi bidrage til, at bæredygtig økonomisk udvikling skal gå hånd i hånd med et globalt klimaansvar. Derudover vil vi fortsat sikre, at vores økonomiske rapportering er transparent, og at vi har faste procentuelle mål for administration, overførsler til vort arbejde i programlandene, og krav til den frie egenkapital.

Caritas Danmark vil fortsat være en lærende organisation, der løbende udvikler sig, ved at lære, lytte og være nysgerrige på diversiteten blandt medarbejdere, samarbejdspartnere og dem, vi tjener. Vores arbejdsmiljø skal fortsat være inkluderende og attraktivt. Det betyder blandt andet, at vi vil have plads til fleksibilitet, initiativ, inddragelse og sparring på tværs af afdelinger. Vi leder gennem værdier som solidaritet, respekt for den enkelte, inddragelse af fællesskabet, og mener at opgaver løses og beslutninger træffes bedst så tæt på de berørte medarbejdere og frivillige som muligt. Caritas

Danmark vil fortsat arbejde på at medarbejderne er engagerede, fagligt højt kompetente, tilegner sig relevant viden, deltager aktivt i relevante netværk og bidrager med respekt og menneskelighed over for de mennesker, vi møder. Vi vil arbejde målrettet på at gøre endnu mere brug af de tværfaglige ressourcer, vi har til rådighed i netværket fremadrettet for at kunne løse komplekse problemstillinger i en omskiftelig verden, hvor Caritas Danmark altid skal have hjerte for menneskeheden.

Caritas Danmark værdigrundlag

DEN MENNESKELIGE PERSONS UMISTELIGE VÆRDIGHED

Caritas tror, at ethvert menneske er unikt og skabt i Guds billede. Derfor har alle mennesker samme værdi, uanset hvem de er, hvad de tror på og hvilken situation de befinder sig i.

Gud har skabt alt, men kun mennesket er skabt i Guds billede. Det betyder, at ethvert menneske er enestående og uerstatteligt. Samtidig betyder det, at alle mennesker har samme værdi, uanset hvem de er, hvad de tror på og hvilken situation de befinder sig i. Dette gælder i hele menneskets liv fra undfangelsen til en naturlig død. Det enkelte menneskes værdi er uafhængigt af dets kunnen og derfor umistelig. Svær sygdom, alder, manglende uddannelse eller handicap reducerer således på ingen måde det enkelte menneskes værdi eller værdighed.

At mennesket er skabt i Guds billede betyder også, at man kun kan forstå hvem mennesket er, hvis man tager udgangspunkt i Gud. Der er kun én Gud, men Gud er hverken enlig eller ensom. Gud er Treenig. Gud er et fællesskab mellem tre personer: Far, Søn og Helligånd. Menneskene er derfor ikke blot skabt som enkeltindivider, men som personer kaldet til fællesskab. Grundstammen i dette fællesskab er relationen mellem mand og kvinde og relationen mellem det enkelte menneske og Gud. Fra denne grundstamme er det meningen, at det menneskelige fællesskab skal vokse til at omfatte alle mennesker.

Hvis man vil forstå det enkelte menneske og fremme dets udvikling, må man derfor altid tage dets relationer til andre mennesker og til Gud med i betragtning. Selvom mennesket altid er en del af et fællesskab, er det imidlertid som udgangspunkt det enkelte menneskes behov og udvikling, Caritas har for øje. Det enkelte menneske må nemlig aldrig ufrivilligt underordnes en gruppes eller samfundets behov og aldrig reduceres til middel i en nødhjælpsindsats eller i en udviklingsproces. Det betyder ikke, at hjælp bør ydes til enkeltpersoner.

Tværtimod opnås de bedste resultater ofte ved at hjælpe mennesker i fællesskab, men hjælpen skal gives, så alle mennesker i fællesskabet får glæde af den.

Den menneskelige person er altid subjekt, ikke blot objekt. Derfor må det enkelte menneske aldrig opfattes som "genstand" for hjælp. Enhver form for hjælp skal altid inddrage den nødstedte i indsatsen og gøre vedkommende til hovedperson i denne.

Caritas' opfattelse af mennesket kan betegnes som personalisme. Hermed menes et menneskesyn, der sætter det enkelte menneske i centrum og samtidig altid betragter mennesket som del af og ansvarlig overfor et fællesskab. I modsætning hertil står kollektivismen, hvor det enkelte menneske ses som underordnet fællesskabet, og individualismen, der hævder individets ret over fællesskabet.

66 Anerkendelse af den i mennesket iboende værdighed og af de lige og umistelige rettigheder for alle medlemmer af den menneskelige familie er grundlaget for frihed, retfærdighed og fred i verden.

/ FN's verdenserklæring om menneskerettigheder

MENNESKETS SOCIALE NATUR: FAMILIE & FÆLLESSKAB

Ægteskabet og familien er samfundets grundsten. Med dette udgangspunkt er målet, at hele menneskeheden knyttes sammen i et søskendefællesskab, hvor enhver yder sit, og alle får, hvad de har behov for.

Det primære menneskelige fællesskab er familien. Det er fra denne kerne livet udspringer, og det er til denne kerne ansvaret for andres liv gives. Ægteskabet udgør fundamentet for familien, som er samfundets grundcelle.

Familien er det første naturlige lærested for fællesskab. Det er her mennesket lærer at give sig selv hen og tage i mod. Det er her mennesket begynder udviklingen af sit potentiale. Det er her mennesket lærer ansvar. Det er her mennesket lærer kærlighed, sandhed, godhed, kort sagt: Det er først og fremmest her man lærer at være menneske, et menneske i fællesskab med andre. Det giver familien en naturlig særstilling – også når man planlægger udviklings- eller nødhjælpsindsatser.

Der eksisterer således en kompleks gensidig afhængighed: Det enkelte menneskes udvikling afhænger af familiens trivsel, men også af samfundets indretning, og samtidig er både familiernes og enkeltpersonernes velfærd en forudsætning for fællesskabets fremgang.

Samtidig står familien over staten i den forstand, at statens eksistens forudsætter familien. Staten eksisterer for familiernes skyld, ikke omvendt. Staten skal altså på den ene side ikke fratage familierne de opgaver, de selv kan løse – alene eller i fællesskab med andre familier. Men staten skal på den anden side understøtte familierne, så de har mulighed for at udføre deres opgaver.

Dette er også i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet (se side 17).

Men den biologiske familie må ikke lukke sig om sig selv. Den er billede på en større virkelighed. Den kristne tro på Gud som Far betyder nemlig, at det menneskelige fællesskab er et søskendefællesskab, der omfatter alle mennesker til alle tider. Af denne virkelighed udspringer det dobbelte kærlighedsbud – kærlighed til Gud og kærlighed til næsten, der altså altid er at betragte som en søster eller bror. At det kan være et bud at elske skyldes, at menneskets kærlighed til Gud og Næsten er svar på den kærlighed, som Gud først elsker hver enkelt menneske med. ”Næsten” er enhver, som har brug for mig, og som jeg kan hjælpe – den fattige, den sultne, den syge, den fremmede, den fængslede.

Et første skridt i retning af denne næstekærlighed er kamp for retfærdighed. Men kærligheden går videre end retfærdigheden. Kærlighed går nemlig ikke kun ud på at give den anden, hvad vedkommende har ret til, men alt hvad vedkommende har behov for. Desuden indebærer kærligheden også at give noget af sig selv og er dermed en unik fællesskabsdannende kraft. Kærligheden lægger til retfærdigheden også barmhjertighed og tilgivelse, som er det ekstra gratis element, der

går udover retfærdens rettigheder og pligter og markedets princip om noget for noget.

Også af denne grund er familien af afgørende vigtighed. For det er først og fremmest i familien, man lærer at elske, dvs. at give og modtage noget, der hverken kan købes eller sælges, men kun kan gives frivilligt og gensidigt. Familien som fællesskab tjener derfor som forbillede for samfundsfællesskabet, der ofte baserer sig på effektivitet og funktionalitet. I samfundsfællesskabet bliver ”udgiftstunge” borgere (ældre, børn, handicappede, syge, misbrugere, fremmede, ledige etc.) ofte tillagt mindre værdi end de, der tjener penge til samfundskassen. Det gælder endvidere ikke kun om at ”gøre noget” for disse grupper, men også om at anerkende og værdsætte deres bidrag som ligeværdige.

Næstekærlighedsbuddet er først og fremmest personligt – det er op til det enkelte menneske at søge at efterleve det. Men buddet har også en kollektiv dimension. Globaliseringen har bragt mennesker over hele jorden i kontakt med hinanden, men den har ikke ført til etableringen af et autentisk, globalt fællesskab. Caritas’ vision for det globale fællesskab er derimod menneskeheden som én stor familie. Heraf følger, at det også er et fælles ansvar, at det enkelte menneske ikke blot får, hvad det har ret til, men alt hvad det har behov for. Ligesom alle i en familie har ansvar for hinanden. Dette kollektive ansvar kommer til udtryk i Caritas’ virke som hele Kirkens humanitære organisation.

I denne forbindelse er det vigtigt at understrege et afgørende aspekt ved næstekærligheden: Den er gratis. Derfor må den kristne, karitative indsats ikke forbindes med mission. Der må ikke være nogen form for bagtanker med eller betingelser for hjælpen.

66 Kærlighed – caritas – vil altid være nødvendig, også i det mest retfærdige samfund. Der findes ingen retfærdig samfundsorden, der kan gøre kærlighedens tjeneste overflødig. Den, der vil afskaffe kærligheden, er med til at afskaffe mennesket som menneske. Der vil altid være lidelse, der har brug for trøst og hjælp. Der vil altid være ensomhed. Der vil også altid være situationer af materiel nød, der har behov for hjælp i form af en levet næstekærlighed.”

/ Benedikt XVI, Deus caritas est, 2005

MENNESKETS RETTIGHEDER, ANSVAR & PLIGTER

Ethvert menneske har en række universelle rettigheder, blandt hvilke retten til livet er den første og vigtigste. Men ethvert menneske har også en række pligter, herunder pligten til at respektere alle andres rettigheder.

Det følger af alle menneskers umistelige og lige værdighed, at ethvert menneske har en række universelle rettigheder, som bl.a. er udtrykt i FN's menneskerettighedserklæring. Af disse er retten til livet den første og vigtigste. Caritas anser derfor provokeret abort og aktiv dødshjælp, men også dødsstraf som en krænkelse af denne ret. Caritas betragter menneskelivet som en gave og ser derfor som udgangspunkt ikke befolkningstilvækst som et problem. Caritas mener dog, at det er ægtefællernes ansvar ikke at sætte flere børn i verden, end de kan brødføde og give en ordentlig opvækst. Samtidig er det en pligt for det globale fællesskab at fordele goderne sådan, at alle mennesker får rimelig adgang til dem.

For millioner af mennesker krænkes de universelle rettigheder hver eneste dag. Det skyldes blandt andet, at alt for mange udelukkende fokuserer på egne rettigheder, men glemmer andres. Det giver imidlertid ingen mening at tale om universelle rettigheder – rettigheder, der gælder for alle mennesker, overalt og til alle tider – hvis der ikke tilsvarende er et sæt universelle pligter. Først og fremmest pligten til at respektere og fremme andres rettigheder. Hvis man ikke mener at skyldes nogen noget og udelukkende fokuserer på egne rettigheder, er det umuligt at påtage sig ansvar for egen og andres udvikling.

Uden tilsvarende pligter mister menneskerettighederne deres universalitet, og det bliver tilfældigt hvilke og hvis rettigheder, der overholdes.

Det er således meningsløst at hævde sin egen ret i et menneskeligt fællesskab, hvor andres rettigheder trædes under fode. Særlig grotesk bliver det, når man i rige lande hævder sin ret

til det overflødige, mens man i fattige lande kæmper uden adgang til grundlæggende rettigheder som rent vand, uddannelse og sundhed. Det viser, at rettigheder uden pligter forvandles til krævementalitet uden grænser og uden hensyn.

Pligterne er den etiske ramme, som rettighederne skal sættes ind i, hvis de skal have mening. Og hvis rettighederne ikke har andet grundlag end en tilfældig flertalsbeslutning, kan de forsvinde fra den ene dag til den anden. Det kan de ikke, hvis de sammenkædes med pligterne og dermed sættes ind i en almengyldig etisk sammenhæng. Pligterne svækker således ikke rettighederne, men er tværtimod forudsætningen for, at rettighederne respekteres.

Det gælder også i internationale relationer, at der må tales om gensidige rettigheder og pligter. De rige lande bør betragte det som deres pligt at hjælpe de fattige lande til at påtage sig deres forpligtelser. Både de forpligtelser de fattige landes stater har overfor deres borgere og deres internationale forpligtelser.

Det mobiliserer langt større dynamik, hvis man erkender disse gensidige forpligtelser, end hvis den ene part kun hævder sine rettigheder. Og det sikrer også ligeværdigheden, når alle parter både kræver deres ret og gør deres pligt. Alle har begge dele!

Der er behov for strukturelle forandringer både i relationen mellem de fattige og de rige lande – f.eks. på handelsområdet – og i de enkelte fattige landes statsopbygning. Men strukturelle forandringer er umulige, hvis der ikke findes enkeltpersoner, der på det helt personlige plan er ansvarlige økonomiske aktører og politikere, der har det fælles gode for øje. Ændringer på det sociale plan forudsætter ændringer på det personlige plan – det er gennem personlige valg, at ændringer finder sted.

Globaliseringen viser os, at menneskeheden er bundet sammen i et skæbnefællesskab, der fordrer anerkendelse af et fælles ansvar for helheden. Men globaliseringen tilvejebringer ikke automatisk denne ansvarsfølelse. Udviklingen må altså ledes mod et fælles mål frem for at lade udviklingen lede os. Caritas ønsker at bidrage til at lede udviklingen mod en verden, hvor fred og retfærdighed hersker, hvor det enkelte menneskes værdighed anses for fundamental, og hvor skaberværket betragtes som et fælles gode.

66 Ethvert menneskes ret til livet modsvares af pligten til at bevare livet, retten til en værdig levestandard modsvares af pligten til en hæderlig levevis, retten til frit at søge sandheden modsvares af pligten til vedvarende fordybelse i sandheden.

Når vi har anerkendt dette, må konsekvensen blive, at det ene menneskes ret pålægger andre en forpligtelse: pligten til at anerkende og respektere den pågældendes rettigheder. Enhver fundamental menneskelig rettighed får sin styrke og autoritet fra naturretten, som tildeler os den og samtidigt pålægger os pligter. De personer, der kræver rettigheder for sig selv, men helt glemmer eller ikke med omhu opfylder deres forpligtelser, er som folk der bygger op med den ene hånd og river ned med den anden.

/ Johannes XXIII, Pacem in terris, 1963

DE FATTIGES FORRANG

Den vigtigste målestok for et samfunds udvikling er, hvordan dets fattigste medlemmer lever, og i hvilket mål de får del i samfundets fremgang og goder.

Caritas har det som erklæret mål, at alle mennesker får mulighed for og frihed til at realisere deres fulde potentiale. Heraf følger, at udviklingsresultater ikke alene kan måles ved opgørelse af almen eller gennemsnitlig fremgang. Den vigtigste målestok for et samfunds udvikling er, hvordan dets fattigstes medlemmer lever, og i hvilket mål de får del i samfundets fremgang og goder.

Erfaringen viser, at selv om et land som helhed oplever økonomisk fremgang eller demokratisk udvikling, er det ingen garanti for, at hele befolkningen får glæde af denne fremgang. Frem for at vente på, at en almen udvikling i et samfund når "ned" til de fattigste, vælger Caritas derfor at fokusere på at hjælpe de ringest stillede i de lande, hvor vi arbejder.

Dette valg er også i overensstemmelse med den kristne tro på, at Gud står de fattigste nærmest, og at ethvert menneske og ethvert fællesskab vil blive bedømt efter, hvordan man har handlet i mødet med de fattige, de syge, de fremmede, de fængslede (Jfr. Matthæusevangeliet 25,31-46). Denne forkærlighed for de fattigste er også et spørgsmål om at udføre en pligt: Ethvert menneske har ret til at få sine grundlæggende behov dækket, og heraf følger pligten til at sikre dette, hvis man kan. Når man giver de fattigste noget nødvendigt, giver man dem i virkeligheden deres eget, ikke sit.

66 For jeg var sulten, og I gav mig noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog imod mig, jeg var nøgen, og I gav mig tøj, jeg var syg, og I tog jer af mig, jeg var i fængsel, og I besøgte mig (...). Sandelig siger jeg jer: Alt, hvad I har gjort mod en af disse mine mindste brødre, det har I gjort imod mig".

/Mattæusevangeliet 25,35-36.40

DET FÆLLES GODE

Det enkelte menneskes livsbetingelser kan kun forbedres, hvis man også fremmer det fælles gode. Det fælles gode er ikke summen af de enkelte personers goder, men noget der tilhører alle og som forbliver fælles, fordi det ikke kan deles, og fordi det kun kan opnås, bevares og øges i fællesskab.

Det fælles gode er de samlede sociale betingelser, som gør det muligt for mennesker – hvad enten det er som grupper eller som enkeltpersoner – at realisere deres fulde potentiale så uhindret som muligt. Det fælles gode er altså ikke et mål i sig selv, men en betingelse for den enkeltes og for hele skabelsens fulde realisering.

Det fælles gode er ikke summen af de enkelte personers goder, men noget der tilhører alle og som forbliver fælles, fordi det ikke kan deles, og fordi det kun kan opnås, bevares og øges i fællesskab.

De største af alle goder, som det menneskelige fællesskab længes efter, er frihed, retfærdighed og fred i verden. Disse goder er ifølge Menneskerettighedserklæringen uopnåelige, hvis ikke det enkelte menneskes værdighed og rettigheder respekteres. Fællesskabets eller samfundets handlinger får derfor kvalitet i det omfang, de sikrer overholdelsen af alle menneskers universelle rettigheder: mad, tag over hovedet, arbejde, uddannelse, lægehjælp, sikkerhed, ytringsfrihed, religionsfrihed, forsamlingsfrihed og social tryghed.

Det er altså samfundets ansvar at fremme det fælles gode, der også omfatter et velfungerende retssystem, miljøbeskyttelse, infrastruktur og kulturtilbud. De grundlæggende rettigheders universalitet forpligter ethvert fællesskab, ethvert land til også at tænke ud over sig selv og fremme samme goder og rettigheder for andre samt sikre dem for kommende generationer.

Det fælles gode tilhører alle, og samtidig er alle medlemmer af samfundet forpligtet til at fremme og bevare det fælles gode. Staten er selvsagt særlig forpligtet i denne henseende, da fremme og beskyttelse af det fælles gode er en væsentlig del af statens eksistensberettigelse. Det fælles gode er mindretallets ejendom i samme grad som flertallets. Mindretallet skal derfor tilgodeses på lige fod med flertallet!

Alle mennesker har ret til at få deres fundamentale behov dækket takket være skabelsens goder. Alle andre rettigheder, herunder privat ejendomsret og handelsrettigheder, må derfor underordnes den universelle, naturlige ret til retfærdig adgang til goderne for ethvert menneske.

Samtidig er den enkelte med sin intelligens og sit arbejde i stand til at gøre en del af skabelsen til sin, og det er grundlaget for den private ejendomsret. Den sikrer den enkelte en nødvendig og rimelig privatsfære til udøvelse af egen og familiens autonomi. Men den private ejendomsret er underordnet det princip, at skabelsen er for alle – det er altså ikke en absolut ret.

Den private ejendomsrets relativitet i forhold til det fælles gode og alles ret til grundlæggende fornødenheder betyder også, at den enkelte ikke bør betragte sine besiddelser udelukkende som sine egne. De er også en mulighed for at gavne andre! Det samme gælder de goder, som nogle befolkningsgrupper eller lande ejer i fællesskab. Der er en pligt til også i et vist mål at anvende disse goder for at gavne udviklingen af de fattigere lande. Til ejendom hører i dag også viden

og teknologisk infrastruktur, der ikke bør holdes på nogle få landes hænder.

Næstekærlighed betyder at ville næsten det godt (intention) og at arbejde på at opnå dette gode (praksis). Næstekærligheden kan udøves på to planer. For det første på det helt personlige plan, hvor et enkelt andet menneske målrettet tilgodeses. Men der er et fælles gode ved siden af det individuelle. Et fælles gode der efterstræbes af hensyn til hver enkelt i fællesskabet. At bidrage til det fælles gode er således også en måde at elske næsten på, en kærlighedens institutionelle vej, kunne man sige. Og det er ganske særligt i denne forstand navnet Caritas (Kærlighed) skal opfattes.

66 At arbejde er en af menneskets livsbetingelser – mennesket udtrykker sig selv og realiserer sig selv gennem sit virke. På samme tid har arbejdet en social dimension, fordi mennesket ikke kun arbejder for sig selv, men også for sin familie og endelig for det fælles gode (...). Menneskets virke vedrører altså også det store samfund, som det er en del af. Mennesket arbejder på, sammen med sine landsmænd, at forøge det fælles gode, og på den måde er menneskets arbejde med til at øge hele menneskehedens arv, den rigdom, som tilhører ethvert levende menneske på denne jord.

/ Johannes Paul II, Laborem excercens, 1981 og Centesimus Annus, 1991

SUBSIDARITET

Subsidiaritetsprincippet sikrer, at opgaver løses og beslutninger træffes så tæt på de berørte personer som muligt. Kun på den måde kan det enkelte menneske og de nære fællesskaber yde deres unikke bidrag til samfundsudviklingen.

Man kan ikke fremme respekten for det enkelte menneskes værdighed uden at bekymre sig om familien, om menneskets andre nære fællesskaber, om staten og om hele civilsamfundet: alle de sociale, økonomiske, politiske, professionelle,

kulturelle, rekreative foreninger og udtryk som den menneskelige kreativitet giver liv. Alle disse relationer på kryds og tværs udgør og styrker den sociale sammenhængskraft og udgør fællesskabets grundlag.

Det er statens opgave at skabe de rammer, som alle disse aktiviteter kan udfoldes indenfor. Og det er statens opgave at yde den nødvendige økonomiske, juridiske og institutionelle bistand for at disse aktiviteter fremmes mest muligt. Staten skal endvidere sikre, at alle samfundets medlemmer har lige adgang til basale velfærdsydelser, herunder især uddannelse og sundhed. Men statens involvering skal ske i henhold til subsidiaritetsprincippet, der kan betegnes som Den katolske Kirkes sociale filosofi:

”Ligesom det er meget forkert at fratage den enkelte det, han kan gøre på egen hånd og overlade det til fællesskabet, er det meget forkert at lade større og overordnede organisationer gøre det, som mindre, underordnede organisationer kan tage sig af. Ellers bliver de mindre absorberet og substitueret af de store, der tværtimod skal hjælpe og fremme de mindres aktiviteter og ansvar.” (Pius XI, Quadragesimo anno, 1931).

Subsidiaritetsprincippet er i Danmark kendt fra EU-debatten, hvor det typisk oversættes med nærhedsprincippet, selvom dette ord ikke er helt dækkende.

Princippet sikrer, at ethvert menneske og enhver gruppe af mennesker tilbyder fællesskabet deres unikke bidrag, der ikke kan og ikke må substitueres af staten eller andre højere institutioner. Dette giver plads til den enkeltes medbestemmelse og sikrer mangfoldigheden.

Princippet er endvidere en garanti imod centralisering, bureaukratisering og visse former for overdreven offentlig bistand, hvor staten svækker det private initiativ og ansvar til skade for både den enkelte og for fællesskabet.

Subsidiaritetsprincippet fordrer endelig promovering af familien og af små, private initiativer og foreninger. Det sikrer pluralisme og dynamik i samfundet samt en rimelig balance mellem den offentlig og private sfære. Og det giver den enkelte større ansvar for de andre og styrker dermed fællesskabet.

Det handler om deltagelse frem for modtagelse og passivitet. Og denne deltagelse er en forudsætning for et sundt og levedygtigt demokrati.

Ethvert demokrati forudsætter således, at man involverer og lytter til borgerne på alle niveauer under udøvelsen af regeringsmagten. Den diametralt modsatte praksis ses hos diktatoriske og totalitære regimer, der a priori helt udelukker denne deltagelse.

Den kristne tro gør det til en pligt at samarbejde med alle – uanset deres tro og politiske overbevisning – der ønsker at fremme den menneskelige familie. Og det skal ske efter subsidiaritetsprincippet, som er den menneskelige friheds udtryk, og som begrænser enhver formynderisk eller nedlæggende hjælp. Globaliseringen skal ikke styres af et centralt system eller magt, men efter dette princip af et utal af lag af enkeltpersoner og sammen slutninger i indbyrdes, koordineret samarbejde.

Subsidiaritetsprincippet må være konstant forbundet med solidaritetsprincippet (se overfor). Subsidiaritet uden solidaritet betyder partikularisme og måske endda protektionisme. Solidaritet uden subsidiaritet betyder formynderi, som ydmyger den, der hjælpes.

Balancen mellem subsidiaritet og solidaritet er særlig vigtig i forbindelse med internationale udviklingsaktiviteter. Her kan principperne om sættes til Caritas' grundregel om at yde hjælp til selvhjælp, så modtageren ikke fastholdes i et afhængighedsforhold til giveren. Samtidig skal det sikres, at også modtagerne respekterer balancen, så hjælpen ikke understøtter lokal dominans og udnyttelse.

Subsidiaritetsprincippet beskytter mennesker mod overgreb fra højerestående sociale myndigheder. Samtidig er disse myndigheder ifølge princippet forpligtet til at hjælpe (subsidium = hjælp) både enkeltpersoner og forskellige grupper i samfundet med at udføre deres opgaver. Dette princip er bindende, fordi hvert eneste menneske, hver familie og enhver gruppe af mennesker har noget enestående at tilbyde fællesskabet. Erfaringen viser, at fornægtelse af subsidiaritetsprincippet eller dets begrænsning med henvisning til en påstået demokratisering eller til ligheden mellem alle medlemmer af samfundet, fører til en begrænsning eller ligefrem til ødelæggelse af frihed og initiativlyst.

/Kompendium i den katolske kirkes sociallære, 2004

SOLIDARITET

Solidaritet er ikke blot en vag følelse af sympati eller en abstrakt indstilling, men en konkret og fast dedikation til i praksis at kæmpe for det fælles gode og for alles rimelige adgang til at nyde godt af jordens værdier og til at deltage i samfundslivet.

Vores tid er kendetegnet ved en stadigt stigende bevidsthed om alle menneskers indbyrdes afhængighed, om vores fundamentale skæbnefællesskab. Og teknologien har gjort det muligt at skabe forbindelse mellem mennesker overalt på jorden.

Alligevel består der ekstreme forskelle i levevilkår på jorden – både indenfor det enkelte land og landene imellem. Udover at være uretfærdige, er disse uligheder også kilde til spændinger og ufred og en reel forhindring for tilvejebringelsen af et egentligt globalt fællesskab.

Solidaritet skal som moralsk værdi være med til at nedbryde de uretfærdige strukturer, der fastholder enkeltpersoner og hele befolkninger i fattigdom. Disse strukturer skal omformes til solidaritetsstrukturer gennem ændringer af love, markedsregler og internationale aftaler.

Solidaritet er ikke blot en vag følelse af sympati eller en abstrakt indstilling, men en konkret og fast dedikation til i praksis at kæmpe for det fælles gode og for alles rimelige adgang til at nyde godt af jordens værdier og til at deltage i samfundslivet. Solidaritet fordrer også villighed til handling ved selv at give afkald på noget til fordel for enkeltpersoner eller for det fælles gode.

Solidaritet forudsætter den enkeltes erkendelse af at have modtaget noget fra fællesskabet. Erkendelsen afføder taknemmelighed, der giver villighed til solidaritet. Og hermed sikres fællesskabets kontinuitet. Solidaritet kan og skal udøves i fællesskab, men må altså udspringe af den enkeltes personlige erkendelse.

Derfor kan det retfærdige samfund ikke opbygges ved at delegere alt ansvar til staten og lade den stå for fordeling af goderne. Hvis man kun

giver det, man er forpligtet til gennem velfærdsstatens skatter, eller hvis man kun giver for at få (markedet), kommer fællesskabet aldrig til at hænge rigtigt sammen. Det sker først, når hver enkelt også giver ud fra en personlig, solidarisk holdning. Giver for den andens skyld og intet andet. Staten og markedet har derfor brug for civilsamfundet med alle dets udtryk og for den enkelte borgers personlige engagement, hvis der skal opbygges et fællesskab, som omfatter alle mennesker.

Ikke at lade de fattige få del i vores ejendom er det samme som at bestjæle dem og berøve dem livet. Det er ikke vores ejendom, vi besidder, men deres!

/ Johannes Chrysostomos

FORVALTNING AF SKABERVÆRKET

Caritas tror, at alting er skabt af Gud og fører tilbage til Gud. Skaberværket står til menneskets disposition, men ikke på vilkårlig vis: Alt skabt er godt og afkræver respekt, og derfor skal mennesket anvende det med ansvarlighed.

Hvorfra kommer alt, og hvorhen går alt det, der er til?

Svaret på disse to spørgsmål om altings oprindelse og endemål er afgørende for meningen med og orienteringen af vort liv og vore handlinger som enkeltpersoner og som fællesskab.

Caritas tror, at alting er skabt af Gud og fører tilbage til Gud. Mennesket indtager en særstilling i skabelsen, idet alt er skabt for menneskets skyld. Skaberværket står således til menneskets disposition, men ikke på vilkårlig vis: Alt skabt er godt og afkræver respekt, og derfor skal det anvendes med ansvarlighed – mennesket skal som forvalter af skaberværket ”svare” for sin håndtering af det.

I anvendelsen af skaberværket gælder det altså om at finde en balance mellem det ødelæggende misbrug af naturressourcerne og en nærmest afgudsagtig ”urørligheds-holdning” overfor naturen. Naturen er givet til menneskeheden at forvalte og kan ikke side-stilles med endsige sættes over den menneskelige person.

En vigtig del af skaberværket er det miljø, som danner den fysiske ramme for alle mennesker. Miljøet er et fælles gode, der er givet os til forvaltning og beskyttelse. Klimaproblematikken synliggør, at miljøbeskyttelse er en universel opgave både i geografisk og i kronologisk forstand: Guds Skaberværk skal beskyttes over hele jorden. Både fordi det har værdi i sig selv, og fordi kommende generationer er afhængige af dets bevarelse.

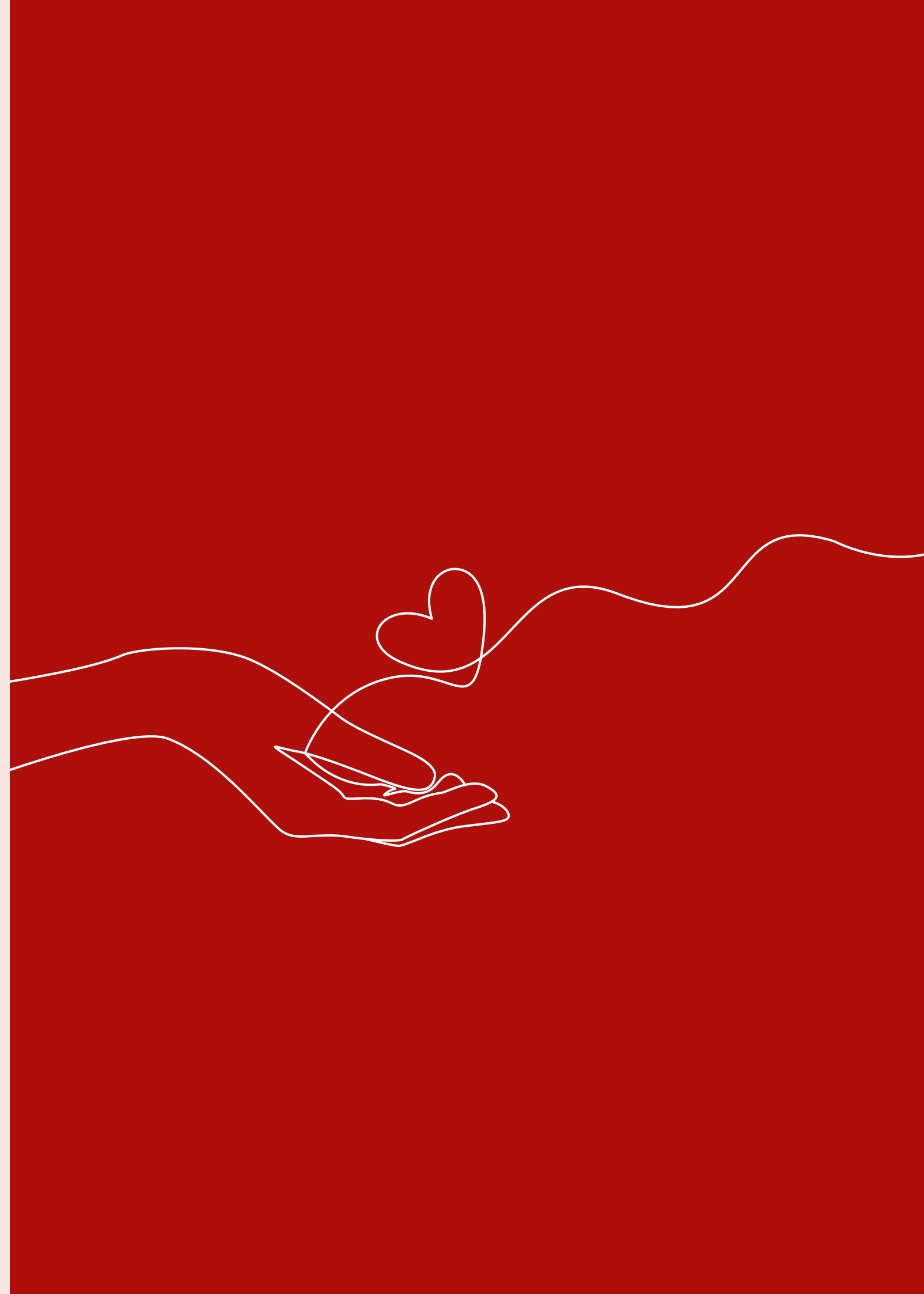
Miljøbeskyttelse betyder i dag også særligt hensyn til energiressourcer. De rige landes uforholdsmæssigt store forbrug af konventionelle energikilder kan være til stor skade for ulande og gøre dem til genstand for udnyttelse. De rige lande har derfor pligt til at nedsætte deres energiforbrug og udvikle vedvarende energi for at sikre, at de fattige lande også får adgang til de nødvendige energiressourcer.

Som mennesket behandler sig selv, behandler det også naturen – og omvendt. Mange steder har kulturen udviklet sig til forbrugerisme med utilstrækkelig hensyntagen til og bevidsthed om de skader en sådan adfærd øver på omgivelserne, herunder omgivelser langt fra det sted, hvor forbruget finder sted.

I stedet for blot at søge at afbøde disse skadevirkninger på skaberværket og dermed på andre menneskers liv, er der derfor brug for en mentalitetsændring og for en ny livsstil i de rige lande. En livsstil, hvor investering, forbrug og opsparing også styres af søgen efter alle andre menneskers vel og efter fællesskab med dem. En sådan ny livsstil, som i modsætning til forbrugerismen er i overensstemmelse med menneskets oprindelse og endemål, vil gavne det enkelte menneske såvel som fællesskabet og tillige smitte positivt af på det globale miljø.

“Det er tilladt menneskene at udøve et ansvarligt forvalterskab over naturen for at beskytte den, drage nytte af den og kultivere den – også på nye måder og med moderne teknologi (...). Her på jorden er der plads til alle: Her skal hele den menneskelige familie kunne finde de nødvendige ressourcer til at leve et værdigt liv ved hjælp af naturen selv, hårdt arbejde og vores egen kreativitet. Samtidig må vi erkende vores alvorlige pligt til at give Jorden videre til kommende generationer i sådan en tilstand, at også de kan leve et værdigt liv på Jorden og blive ved med at videreudvikle den.”

/ Benedikt XVI, Caritas in veritate, 2009

“

For at udtrykke Jesu kærlighed bruger man ofte hjertet som symbol. Man kan spørge sig selv, om det stadig har en mening i dag. Men når vi fristes til at skøjte på overfladen, at ræse af sted uden at vide hvorfor, at blive til umættelige forbrugere og slaver af markedsmekanismer, der ikke interesserer sig for meningen med vores liv, har vi brug for at genopdage hjertets betydning.

/ Pave Frans, Dilexit nos, 2024

Caritas
Danmark